

**Силабус курсу «Актуальні питання сучасної слов'янської фразеології»
2020-2021 навчального року**

Назва курсу	Актуальні питання сучасної слов'янської фразеології	
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка Львів, вул. Університетська, 1.	м.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	кафедра слов'янської філології імені проф. І.Свенціцького	
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 03 Гуманітарні науки. Спеціальність 035 Філологія. Спеціалізація 035.03 Слов'янські мови та літератури (переклад включно): хорватська мова та література	
Викладачі курсу	Доц. Хороз Н.С.	
Контактна інформація викладачів	nataliya.khoroz@lnu.edu.ua	
Консультації по курсу відбуваються	понеділок (11:30-11:50)	
Сторінка курсу		
Інформація про курс	Курс «Актуальні питання сучасної слов'янської фразеології» передбачає короткий історичний екскурс у проблеми становлення фразеології кожної слов'янської країни, акцентування уваги на головних вирішених та дискусійних на сучасному етапі розвитку питаннях, з'ясування пріоритетних напрямків дослідження сучасної фразеології слов'янських країн, їх детальний аналіз.	
Коротка анотація курсу	Оволодіння курсом «Актуальні питання сучасної слов'янської фразеології» за запропонованою програмою допоможе студентам з'ясувати сучасний стан вивчення слов'янської фразеології, аспекти та напрямки фразеологічних досліджень, зрозуміти актуальні проблеми та тенденції розвою фразеології слов'янських мов і поглибити знання із фразеології.	
Мета та цілі курсу	Мета навчальної дисципліни ознайомити студентів із сьогоденними мовними явищами, пов'язаними з динамічними процесами розвитку сучасної слов'янської фразеології, результатами дії цих процесів, що регулюються основними тенденціями її розвитку, дати пояснення причин зростання динаміки тих чи інших процесів на сучасному етапі. Особливу увагу приділено вивченню активних процесів у фразеологічному фонді сучасної фразеології, що спричиняють тенденції до трансформації фразеологізмів у мовленні, детермінологізації стійких словосполучень, неологізації фразеологізмів, мовної картини світу, концептів та адекватного перекладу тощо. У процесі вивчення актуалізуються теоретичні питання про вплив екстралінгвальних факторів на розвиток сучасної слов'янської фразеології.	
Література для вивчення дисципліни	Базова	
	1. Алефиренко Н.Ф. Фразеология в свете современных лингвистических парадигм. Монография / Н.Ф.Алефиренко. – М.: ООО Изд-во «Элпис», 2008. – 271 с.	

2. Алефиренко Н.Ф., Семенов Н.Н. Фразеология и паремология: Учеб. пособие / Н.Ф. Алефиренко, Н.Н. Семенов. — М. : Флинта: Наука, 2009. — 344 с.
3. Баран Я.А., Зимомря М.І. та ін. Фразеологія: знакові величини. Навч. посіб. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 256 с.
4. Білоноженко В. М. Функціонування та лексикографічна розробка українських фразеологізмів / В. М. Білоноженко, І. С. Гнатюк. – К.: Наук. думка, 1989. – 154 с.
5. Біляев О. М. Лінгводидактика рідної мови. К.: Генеза, 2005. – 180 с.
6. Бодик О.П., Рудакова Т.М. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 416 с.
7. Ватева В. Фразеологизмите в текстове от пресата (2007-2009 г.) // http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCwQFjAA&url=http%3A%2F%2Fresearch.bfu.bg%3A8080%2Fjspui%2Fbitstream%2F123456789%2F84%2F1%2FBFU_2011_T_XX_V_Vateva.pdf&ei=LQMQUfu7AZP04QSRoYC4CA&usg=AFQjCNHsAJ8Q7SKELcTNdcx8ipyc4h61CA&sig2=xdwyB6tEZUNYGST-NeNoGA&bvm=bv.41867550,d.d2k
8. Вьтов В. Лексикология на българския език. – Велико Търново: Абагар, 1998. – 424 с.
9. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. К.: Академвидав, 2004. – 218 с.
10. Левченко О.П. Фразеологічна символіка: лінгвокультурологічний аспект. Монографія / О.П. Левченко. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2005. – 352 с.
11. Мокиенко В.М. Славянская фразеология: Учеб. пособ. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высшая шк., 1989. – 286 с.
12. Селіванова О.О. Нариси з української фразеології (психологічний та етнокультурний аспекти). – К.-Черкаси: Брама, 2004. – 276 с.
13. Тепляков І.М. До проблеми розмежування системної і функціональної фразеології // Проблеми слов'язознавства. – 1990. – № 41. – С. 54-61.
14. Ужченко В.Д. Українська фразеологія: Навч. посіб. / В.Д. Ужченко, Л.Г. Авксентьев. – Харків: Основа, 1990. – 168 с.
15. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологія сучасної української мови. Підручник / В.Д. Ужченко, Д.В. Ужченко. – К.: Знання, 2007. – 494 с.
16. Хороз Н.С. Оказіональні утворення як засіб індивідуального вираження в публіцистиці (на матеріалі сучасних хорватських періодичних видань) // Лінгвістичні студії: Зб. наук. пр. – Донецьк, 2004. – Вип. 12. – С. 234-239.
17. Križaj-Ortar M., Bešter M. Pouk slvenščine malo drugače: Priročnik / Marija Križaj-Ortak, Marija Bešter, Erika Kržišnik. – Trzin: Different, 1994. – 70 s.

Допоміжна

18. Алефиренко Н.Ф. Фразеология в свете современных лингвистических парадигм: Монография. – М.: ООО Изд-во «Элпис», 2008. – 271 с.
19. Доценко Т. Сучасний стан дослідження крилатих висловів болгарської,

- української та російської мов // Проблеми слов'язнавства. – Львів, 2007. – Вип. 56. – С. 271-277.
20. Івченко А. Українська народна фразеологія: ареали, етимологія. – Харків: Око, 1996. – 160 с.
 21. Кононенко В.І. Мова в контексті культури. Монографія / В.І. Кононенко. – Київ-ІваноФранківськ: Плай, 2008. – 258 с.
 22. Крайчинська Г. Розвиток фразеологічної науки в Польщі // Проблеми слов'язнавства. – 2005. – Вип. 55. – С. 164-180.
 23. Крайчинська Г. Фразеологія у польських пареміологічних та лексикографічних джерелах // Проблеми слов'язнавства. – 2002. – Вип. 52. – С. 168-178.
 24. Мокиєнко В.М. Загадки руской фразеології. – 2-е изд., перераб. – СПб.: Авалон, 2005. – 256 с.
 25. Назаренко О.В. Українська фразеологія як вираження національного менталітету. – Автореф. дис. ... канд. філол. наук / Дніпропетр. Нац. ун-т. – Дніпропетр., 2001. – 18 с.
 26. Петровић Б. Неки типови трансформација фразеолошких израза у језику новина // Зб. за филологију и лингвистику. – Нови Сад, 1982. – № XXV/2. – С. 103-111.
 27. Пашинська Л.М. Фразеологічні неологізми в сучасному українському мас-медійному дискурсі. - Автореф. дис. ... канд. філол. наук / Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні. – Київ, 2011. – 21 с.
 28. Радченко Е.В. Русская фразеология и культура речи: Учеб. пособие. – Челябинск: Изд. ЮУрГУ, 2004. – 28 с.
 29. Сербіна Т. Деякі особливості змісту і структури народно-літературних афоризмів // http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Apsf/2007_15/articles/article12.pdf
 30. Телия В.Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. - М.: Школа «Языки русской культуры», 1996. – 288 с.
 31. Ужченко В.Д. Нові лінгвістичні парадигми „концепт – фразеологізм – мовна картина світу” / В.Д.Ужченко // Східнослов'янські мови в їх історичному розвитку: зб. наук. праць. – Запоріжжя, 2006. – С. 146–151.
 32. Унук З.І. Словацька й українська фразеологія з компонентами-назвами метрологічних і грошових одиниць. – Автореф. дис. ... канд. філол. наук / Ін-тут мов-ва ім. О.О.Потебні. – К., 2000. – 19 с.
 33. Хороз Н.С. Трансформована фразеологія в хорватських газетних текстах // Філологічні студії. – Луцьк, 2005. – № 1-2. – С. 153-161.
 34. Kolenić Lj. Riječ o riječima. Iz hrvatske leksikografije i frazeologije 17. i 18. stoljeća. – Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 1998. – 196 s. – Bibliogr.: s. 191-195.
 35. Lewicki A.M. Aparat pojęciowy frazeologii // Z badań nad literaturą i językiem. – Warszawa: Wyd-wo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP, 1974. – S. 135-151.
 36. Menac A. Posuđeni elementi u ruskoj i hrvatskoj frazeologiji // Zb. radova posvećen VII. Kongresu jugoslavenskih slavista. – Zagreb: HFD, 1972. – S. 77-82.

	<p>37. Muhvić-Dinamovski V. Neki problemi prezentacije frazeologizama u frazeološkim i općim rječnicima // Filologija. – 1992-1993. – № 20-21. – S. 323-329.</p> <p>38. Turk M. Naznake o podrijetlu frazema // Fluminensia. – 1994. – № 1-2. – S. 37-47.</p>
Тривалість курсу	Один семестр (3)
Обсяг курсу	Екскурс в історію фразеології, досягнення. Зв'язок з сучасними фразеологічними проблемами. Детальний огляд актуальних питань фразеології слов'янських країн. Загальний обсяг 32 лекційні години, 58 годин самостійної роботи, 3 кредити ЄКТС, 1 модуль.
Очікувані результати навчання	<p>Студент повинен</p> <ul style="list-style-type: none"> - знати: - основні тенденції, які визначають розвиток слов'янської фразеології на сучасному етапі; - стан дослідження слов'янської фразеології, погляди на обсяг та предмет фразеології, поняття фразеологічної норми та фразеологічної помилки, - функціональні аспекти слов'янської фразеології, поняття узуального та оказіонального вживання фразеологізмів, стан дослідження фразеологічних трансформацій; семантичні, парадигматичні та прагматичні особливості фразеології; - особливості відображення фразеологізмів у фразеологічних словниках; - знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності; - розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів. <ul style="list-style-type: none"> - вміти: - застосувати отримані знання при окресленні актуальних проблем слов'янської фразеології; - дати загальну характеристику сучасних тенденцій розвитку фразеології слов'янських мов; - використати знання при теоретичному осмисленні та практичному опрацюванні власних наукових розвідок; - застосовувати знання з фразеології у лінгводидактичній практиці, зокрема глотодактиці; - ідентифікувати у текстах фразеологічні трансформації та визначати їхні функції; - ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати; - організовувати процес свого навчання й самоосвіти.
Ключові слова	Фразеологія, фразеологізм, слов'янська фразеологія, актуальні питання, фразеологічна картина світу, ареальна фразеологія, фразеодидактика, сленгова фразеологія, жаргонна фразеологія, неологічні фразеологізми, фразеологічна норма, трансформація фразеологізмів, оказіональні фразеологізми, фразеографія, фразеологічний фрейм, концепт, пареміологія

Формат курсу	Очний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Залік
Пререквізити	Курс основної слов'янської мови, курс української фразеології
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Словесні методи (лекції у формі пояснень, розповідей та бесід); Наочні методи (ілюстрування та демонстрування матеріалу, який вивчається)
Необхідне обладнання	Проектор, комп'ютер
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так: Контрольна робота – 30 балів Домашні завдання – 20 балів Залік – 50 балів Підсумкова максимальна кількість балів 100.
Питання до заліку.	Вказати головні напрямки розвитку сучасної слов'янської фразеології та найвідоміших фразеологів сучасності. З'ясувати сигніфікативне, денотативне та конотативне значення поданих фразеологізмів. Виявити в тексті фразеологізми та визначити тип їх трансформації. Погрупувати повні, часткові та без еквівалентні фразеологізми.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Тиж. / дата / год.-	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література.	Завдання, год	Термін виконання
2 год. 1-ий тиждень	Розвиток фразеології у сучасній слов'янській лінгвістиці. Стан вивчення слов'янської фразеології. Основні напрямки фразеологічних досліджень. Компаративні дослідження слов'янської фразеології. Аспекти вивчення.	Лекція	Алефиренко Н.Ф., Семеновенко Н.Н. Фразеология и паремология: Учеб. пособие / Н.Ф. Алефиренко, Н.Н. Семеновенко. — М. : Флинта: Наука, 2009. — 344 с. Баран Я.А., Зимомря М.І. та ін. Фразеология: знакові величини. Навч. посіб. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 256 с. Мокиенко В.М. Славянская фразеология: Учеб. пособ. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высшая шк., 1989. – 286 с.	Порівняти стан вивчення фразеології у слов'янських країнах. Визначити головні напрямки фразеологічних досліджень у кожній зі слов'янських країн. З'ясувати стан компаративістичних фразеологічних досліджень (4 год.)	2-ий тиждень
4 год. 2-ий тиждень, 3-ій тиждень	Проблема обсягу фразеології у сучасних слов'янських мовознавчих працях. Поняття фразеологізму та його іманентні ознаки у працях слов'янських лінгвістів	Лекція	Бодик О.П., Рудакова Т.М. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 416 с. Ужченко В.Д. Українська фразеологія: Навч. посіб. / В.Д. Ужченко, Л.Г. Авксентьев. – Харків: Основа, 1990. – 168 с. – Бібліогр.: с. 160-166. Алефиренко Н.Ф. Фразеология в свете современных лингвистических парадигм: Монография. – М.: ООО Изд-во «Элпис», 2008. – 271 с.	Визначити тенденції до сучасного трактування обсягу фразеології у слов'янських країнах (4 год.)	3-ій тиждень
2 год. 4-ий тиждень	Фразеологічне значення. Семантична характеристика фразеологізмів. Внутрішня форма фразеологізму. Фразеологізм як фрагмент національної мовної картини світу	Лекція	Назаренко О.В. Українська фразеологія як вираження національного менталітету. – Автореф. дис. ... канд. філол. наук / Дніпропетр. Нац. ун-т. – Дніпропетр., 2001. – 18 с. Левченко О.П. Фразеологічна символіка: лінгвокультурологічний аспект. Монографія / О.П. Левченко. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2005. – 352 с. Селіванова О.О. Нариси з української фразеології (психогногнітивний та етнокультурний аспекти). – К.-Черкаси: Брама, 2004. – 276 с. Телия В.Н. Русская фразеология.	Визначити сигніфікативне, денотативне та конотативне значення фразеологізмів. З'ясувати особливості мовної картини світу крізь фразеологію країни, мова якої вивчається як основна (4 год.)	5-ий тиждень

			Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. - М.: Школа «Языки русской культуры», 1996. – 288 с.		
2 год 5-ий тиждень	Слов'янська пареміологія. Крилаті вислови. Афоризми	Лекція	Алефиренко Н.Ф., Семенов Н.Н. Фразеология и пареміология: Учеб. пособие / Н.Ф. Алефиренко, Н.Н. Семенов. — М. : Флинта: Наука, 2009. — 344 с. Мокиенко В.М. Славянская фразеология: Учеб. пособ. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высшая шк., 1989. – 286 с. Ужченко В.Д. Українська фразеологія: Навч. посіб. / В.Д. Ужченко, Л.Г. Авксентьев. – Харків: Основа, 1990. – 168 с. – Бібліогр.: с. 160-166. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологія сучасної української мови. Підручник / В.Д.Ужченко, Д.В.Ужченко. – К.: Знання, 2007. – 494 с. Доценко Т. Сучасний стан дослідження крилатих висловів болгарської, української та російської мов // Проблеми слов'язнавства. – Львів, 2007. – Вип. 56. – С. 271-277.	З'ясувати стан вивчення та фіксації пареміології слов'янських країн. Визначити тип паремій. Навести історичні та сучасні афоризми (4 год.)	6-ий тиждень
4 год. 6-ий, 7-ий тиждень	Етимологія фразеологізмів. Джерела слов'янської фразеології. Діалектна та регіональна фразеологія. Еквівалентна, безеквівалентна національна фразеологія. Фразеологічна неологія. Сленгова, жаргонна фразеологія.	Лекція	Мокиенко В.М. Славянская фразеология: Учеб. пособ. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Высшая шк., 1989. – 286 с. Івченко А. Українська народна фразеологія: ареали, етимологія. – Харків: Око, 1996. – 160 с. Kolenić Lj. Riječ o riječima. Iz hrvatske leksikografije i frazeologije 17. i 18. stoljeća. – Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 1998. – 196 s. – Bibliogr.: s. 191-195. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологія сучасної української мови. Підручник / В.Д.Ужченко, Д.В.Ужченко. – К.: Знання, 2007. – 494 с. Пашинська Л.М. Фразеологічні неологізми в сучасному українському мас-медійному	З'ясувати джерела поповнення слов'янської фразеології, а також джерела неологічної фразеології. Замінити зазначені поняття сленговими або жаргонними фразеологізмами. Відшукати еквіваленти до українських фразеологізмів (6 год.)	8-ий тиждень

			дискурсі. - Автореф. дис. ... канд. філол. наук / Інститут мовознавства ім. О.О.Потебні. – Київ, 2011. – 21 с. Turk M. Naznake o podrijetlu frazema // Fluminensia. – 1994. – № 1-2. – S. 37-47.		
4 год. 8-ий, 9-ий тиждень	Фразеологізми у словниках. Фразеографія. Пареміографія	Лекція	Бодик О.П., Рудакова Т.М. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 416 с. Вътов В. Лексикология на българския език. – Велико Търново: Абагар, 1998. – 424 с. Крайчинська Г. Фразеологія у польських пареміологічних та лексикографічних джерелах // Проблеми слов'язнавства. – 2002. – Вип. 52. – С. 168-178. Білоноженко В. М. Функціонування та лексикографічна розробка українських фразеологізмів / В. М. Білоноженко, І. С. Гнатюк. – К.: Наук. думка, 1989. – 154 с. Muhvić-Dinamovski V. Neki problemi prezentacije frazeologizama u frazeološkim i općim rječnicima // Filologija. – 1992-1993. – № 20-21. – S. 323-329.	Вивчити особливості словникової статті. Скласти словникову статтю до новітнього фразеологізму (8 год.)	10-ий тиждень
4 год. 10-ий тиждень, 11-ий тиждень	Фразеологічна норма та випадки її порушення. Функціональний аспект фразеології. Використання фразеологізмів у художньому та публіцистичному жанрах. Фразеологія інших функціональних стилів	Лекція	Тепляков І.М. До проблеми розмежування системної і функціональної фразеології // Проблеми слов'язнавства. – 1990. – № 41. – С. 54-61. Ужченко В.Д. Українська фразеологія: Навч. посіб. / В.Д. Ужченко, Л.Г. Авксентьев. – Харків: Основа, 1990. – 168 с. Білоноженко В. М. Функціонування та лексикографічна розробка українських фразеологізмів / В. М. Білоноженко, І. С. Гнатюк. – К.: Наук. думка, 1989. – 154 с. Алефиренко Н.Ф. Фразеология в свете современных лингвистических парадигм: Монография. – М.: ООО Изд-во «Элпис», 2008. – 271 с.	З'ясувати поняття норми та узусу. Навести причини використання різних стилів у публіцистиці, художньому мовленні тощо (8 год.)	12-ий тиждень
4 год.	Стилістичне використання фразеологізмів.	Лекція	Білоноженко В. М. Функціонування та	Визначити мету	14-ий

12-ий тиждень, 13-тиждень	Оказіоналізми. Фразеологічні трансформації. Типи та функції фразеологічних трансформацій		лексикографічна розробка українських фразеологізмів / В. М. Білоноженко, І. С. Гнатюк. – К.: Наук. думка, 1989. – 154 с. Хороз Н.С. Оказіональні утворення як засіб індивідуального вираження в публіцистиці (на матеріалі сучасних хорватських періодичних видань) // Лінгвістичні студії: Зб. наук. пр. – Донецьк, 2004. – Вип. 12. – С. 234-239. Петровић Б. Неки типови трансформација фразеолошких израза у језику новина // Зб. за филологију и лингвистику. – Нови Сад, 1982. – № XXV/2. – С. 103-111. Хороз Н.С. Трансформована фразеологія в хорватських газетних текстах // Філологічні студії. – Луцьк, 2005. – № 1-2. – С. 153-161. Menac A. Posuđeni elementi u ruskoj i hrvatskoj frazeologiji // Zb. radova posvećen VII. Kongresu jugoslavenskih slavista. – Zagreb: HFD, 1972. – S. 77-82.	стилістичного використання фразеологізмів. З'ясувати поняття оказіоналізму. Виокремити типи трансформацій фразеологізмів у текстах (8 год.)	тиждень
4 год. 14-тиждень, 15-тиждень	Когнітивні аспекти вивчення фразеології: проблема фразеологічного концепту та фразеологічного фрейму	Лекція	Левченко О.П. Фразеологічна символіка: лінгвокультурологічний аспект. Монографія / О.П. Левченко. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2005. – 352 с. Селіванова О.О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти). – К.-Черкаси: Брама, 2004. – 276 с. Ужченко В.Д. Нові лінгвістичні парадигми „концепт – фразеологізм – мовна картина світу” / В.Д.Ужченко // Східнослов'янські мови в їх історичному розвитку: зб. наук. праць. – Запоріжжя, 2006. – С. 146–151.	З'ясувати поняття фразеологічного концепту і фрейму. На конкретних прикладах унаочнити ці поняття (фразеологізмах мови, яка вивчається як основна) (8 год.)	15-ий тиждень
2 год. 16-тиждень	Фразеологія у лінгводидактиці	Лекція	Біляев О. М. Лінгводидактика рідної мови. К.: Генеза, 2005. – 180 с. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. К.: Академвидав, 2004. – 218 с. Križaj-Ortar M., Bešter M. Pouk slvenščine malo drugače: Priročnik / Marija Križaj-Ortak, Marija	Скласти завдання з фразеології для учнів, які починають чи продовжують вивчати іноземну мову (4 год.)	16-ий тиждень

			Bešter, Erika Kržišnik. – Trzin: Different, 1994. – 70 s.		
--	--	--	---	--	--